

شفاف سازی بودجه به تصحیح و پیگیری صورت‌های مالی کشور و دولت کمک می‌کند

اشاره:

لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ با تغییرات چشمگیری نسبت به سنوات گذشته تهیه، تنظیم و به مجلس شورای اسلامی ارایه شده است. لایحه جدید با تغییرات مذکور به گونه‌ای تنظیم شده که از ارقام بودجه به سهولت می‌توان به اطلاعات صحیح و شفاف در خصوص هزینه‌ها و درآمدهای دولت دست یافت و تغییرات واقعی در دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی کشور را ملاحظه کرد.

از سوی دیگر یکسان‌سازی نرخ ارز به ویژه برای واردات کالاهای اساسی یارانه‌ای سبب می‌شود که هزینه‌های مربوط به یارانه‌های اقلام یادشده به طور شفاف در بودجه انعکاس پیدا کند، هر چند که این اقدام بخشی از افزایش کلان ارقام بودجه سال ۱۳۸۱ نسبت به سال جاری را سبب شده و انتظارات تورمی را مطرح ساخته است.

به هر حال، اطلاع‌رسانی دقیق نسبت به آنچه که در سال آینده در قالب بودجه رخ می‌دهد، برای مردم، دست‌اندرکاران و فعالان اقتصادی ضروری است و سبب می‌شود که آنها تصویر روشنی از اوضاع اقتصادی کشور، فعالیت‌های بخش عمومی و نیز تغییرات احتمالی در رفتارهای مصرفی و سرمایه‌گذاری به دست آورند. این اطلاعات برای تصمیم‌سازی بخش غیردولتی ضروری است و می‌تواند تلاش‌های دولت در راستای تثبیت قیمت‌ها و مبارزه با تورم، سرمایه‌گذاری، صادرات، اشتغال‌زایی و... را مورد حمایت قرار دهد.

به همین منظور خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» با آقای دکتر حمید برادران شرکا، رئیس دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی گفت‌وگویی دارد که با هم می‌خوانیم.

■ چه تغییراتی در بودجه پیشنهادی دولت به مجلس در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال ۸۰ مشاهده می‌شود؟

ا | برخلاف سال‌های گذشته در بودجه سال آینده تبصره‌های دائمی در تبصره‌های سالانه ارایه نشده است. لذا از ۵۰ تبصره‌ای که سال گذشته به مجلس ارایه شده بود، امسال تعداد ۲۷ تبصره از بودجه پیشنهادی دولت خارج شده و به صورت تبصره‌های دائمی در قالب یک لایحه جداگانه به مجلس ارایه

خواهد شد و در نتیجه مجموع تبصره‌های بودجه سال ۱۳۸۱ به تعداد ۲۳ تبصره کاهش یافته است.

به دیگر سخن، کل بودجه سال ۱۳۸۱ که از سوی دولت به مجلس تقدیم شده است، دارای ۲۳ تبصره پیشنهادی است. البته این بودجه پیشنهادی است و هم‌اینک در کمیسیون‌های مجلس مورد بررسی قرار می‌گیرد و امکان دارد در مراحل تصویب این تعداد تبصره‌ها کمتر یا بیشتر شود.

نکته دیگر این که در بودجه پیشنهادی سال ۱۳۸۱ خوشبختانه تبصره‌ها بسته به موضوعات جمع‌بندی شده است.

برای مثال، تبصره ۱۹ بودجه سال ۱۳۸۱ به صنعت، معدن و بازرگانی اختصاص یافته است، لذا مراجعه به این تبصره‌ها برای عموم بسیار ساده است.

در بودجه سال آینده نیز در عملیات بودجه‌بندی تغییراتی صورت گرفته است و این بودجه بر اساس دستورالعمل‌هایی که صندوق بین‌المللی پول برای تمامی کشورهای چون ایران دارد، تنظیم شده است که فعلاً از این بحث خارج است.

■ تبصره ۱۹ بودجه ۱۳۸۱ در زمینه بازرگانی به چه مواردی اشاره دارد؟

۱- آنچه در تبصره ۱۹ که به بازرگانی نیز مربوط می‌شود، این است که برخی از بندها در سال‌های قبل نیز به همین ترتیب بوده است. از جمله حق ثبت سفارش کالاهای اساسی وارداتی که بر مبنای هر دلار ۲۷۵ ریال محاسبه می‌شود.

نکته دیگر این که تمامی صادرات غیرنفتی کشور اعم از کالا و خدمات، از پرداخت هر گونه عوارض معاف است و هیچ یک از سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها، شوراهای محلی اعم از شهر و روستا، و نیز کلیه مؤسسات اجازه ندارند در سال ۱۳۸۱ از صادرات غیرنفتی عوارض دریافت کنند یا مجوز اخذ آن را صادر کنند.

در بسند «ج» بودجه سال ۱۳۸۱ ضریب دریافت آن گروه از عوارض حمل، واردات و هزینه‌های تبعی کالاهای اساسی که مبنای محاسباتی آنان ارز است، معادل پنج‌بیست و دوم تعیین می‌شود.

در سال ۱۳۸۱ اجازه داده شده که بخشی از درآمد یک درصد موضوع اندوخته احتیاطی صندوق ضمانت صادرات ایران که در قانون تأسیس آن صندوق نیز آمده است، با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای اجرای موارد زیر اختصاص یابد:

- ۱- جبران خسارت صادرکنندگان در سال ۷۹، ۸۰، ۸۱ علاوه بر سایر منابع تأمین خسارت. این امر می‌تواند هزینه‌های بیشتری را برای خسارت دیدگان از صادرات کالا و خدمات دربرداشته باشد.
- ۲- پرداخت یارانه‌های صادراتی و هزینه‌های اجرای برنامه‌های جهش در صادرات غیرنفتی نیز می‌تواند از محل این درآمد صورت گیرد.

البته ممکن است مواردی دیگر در بندهای این بودجه وجود داشته باشد که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به موضوع توسعه صادرات کالاهای غیرنفتی کشور مربوط شود.

برای مثال اگر در اعتبارات بانکی برای تولیدات کشور تسهیلاتی در نظر گرفته شده باشد، این امر به نوعی به موضوع صادرات مربوط می‌شود.

گفتنی است، تمامی مواردی که در بودجه سال ۱۳۸۱ به نوعی به افزایش کیفیت کالاهای تولیدی کشور و نیز خدمات و قیمت آنان مربوط شود، به نوعی به صادرات کشور کمک می‌کند.

■ شفاف شدن بودجه ۱۳۸۱ نسبت به سنوات گذشته را در چه مواردی می‌توان مشاهده کرد؟

۱- آنچه که در زمینه شفاف‌سازی بودجه سال آینده نسبت به بودجه سنوات گذشته می‌توان مشاهده کرد، نحوه جدید عملیات بودجه است.

در بودجه سال ۸۱ جمع منابع عمومی دولت حاصل سه بخش درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی می‌باشد.

واگذاری دارایی‌های مالی نیز تأمین منابعی است که برای مثال از طریق اوراق مشارکت صورت می‌گیرد. لذا برای این که اقلام این حساب‌ها به لحاظ ماهیتی شفاف شود و فعل و انفعالاتی که در طول زمان در این اقلام صورت می‌گیرد، شفاف شود، برخلاف گذشته منابع به شکلی که گفته شد تقسیم و اعلام شده است.

منابع، اینگونه هزینه نمی‌شود و باید در سال‌های آینده این رقم تصحیح شود و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نزدیک شود.

در بخش فروش دارایی‌های مالی که در بودجه سال آینده ۳۱ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده، میزان تملک دارایی‌های مالی فقط ۷ هزار میلیارد ریال است و در واقع حدود ۲۴ هزار میلیارد بیشتر از میزان تملک دارایی‌های مالی، در حال فروش این دارایی می‌باشیم.

با این وجود مجموع ارقام مربوط به هزینه‌های جاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و تملک دارایی‌های مالی با ارقام درآمدی یعنی واگذاری دارایی‌های مالی و سرمایه‌ای و نیز درآمدهای مالیاتی مساوی است. در واقع قضیه این طور است که آنچه مازاد هزینه دولت نسبت به درآمدهایش است، از محل فروش دارایی‌ها و اوراق بهادار توسط دولت تأمین می‌گردد که باید در سال‌های آتی تصحیح شود و به سمتی برویم که درآمد جاری با هزینه‌های جاری برابر شود، واگذاری دارایی‌های مالی با تملک اینگونه دارایی‌ها و نیز واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با تملک اینگونه دارایی‌ها برابری کند. در این صورت بودجه ایران نیز مانند بقیه کشورهای دنیا، بودجه قابل قبولی خواهد شد. در واقع این شفاف‌سازی به ما کمک می‌کند که صورت‌های مالی کشور و دولت به طور شفاف تبیین شود و در آینده بتوانیم تغییرات

در حال حاضر این رقم به مفهوم کسری بودجه نیست، اما نشان می‌دهد که هزینه‌های جاری کشور حدود ۷۰ هزار میلیارد ریال بیش از درآمدهای جاری کشور است.

به عبارت صحیح‌تر بخشی از هزینه‌های کل کشور که از محل مالیات‌ها جبران می‌شود، فقط حدود ۸۰ هزار میلیارد ریال است و بقیه آن که حدود ۷۰ هزار میلیارد ریال است، از محل‌های دیگر تأمین می‌شود.

محل بعدی تأمین هزینه‌های کل کشور، همان فروش نفت است. باید ستون مربوط به منابع با هزینه متوازن شود. در بودجه ۱۳۸۱ منابع ناشی از تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که همان فروش نفت است، ۱۰۰ هزار میلیارد ریال برآورد شده است. مصارف ناشی از دارایی‌های سرمایه‌ای نیز ۵۴ هزار میلیارد ریال است. بنابراین بخشی از کمبود هزینه‌های جاری از مابه‌التفاوت منابع و مصارف دارایی‌های سرمایه‌ای یعنی ۴۶ هزار میلیارد ریال تأمین خواهد شد. اگر دنبال این شعار هستیم که تمام دارایی‌ها به فروش می‌رود (که اکنون همان فروش نفت است) را صرف ایجاد دارایی کنیم، می‌بایست رقم ۴۶ هزار میلیارد ریالی که صرف هزینه‌های جاری دولت می‌شود، در آینده به تدریج تصحیح گردد، که این خود نوعی شفاف‌سازی بودجه است.

کسانی که با بودجه سروکار دارند، می‌دانند که می‌بایست آنچه از واگذاری دارایی سرمایه‌ای (فروش نفت) که ثروت ملی است، باید صرف سرمایه‌گذاری شود که اکنون تمام این

در بخش مصارف بودجه کل کشور در سال ۱۳۸۱، مصارف عمومی دولت حاصل سه بخش است:

- ۱- هزینه‌های دولت
 - ۲- تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
 - ۳- تملک دارایی‌های مالی
- در بودجه‌های قبلی هزینه‌های دولت، هزینه‌های جاری تلقی می‌شد و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای همان هزینه‌های عمرانی را تشکیل می‌داد و چون هزینه‌های عمرانی دولت یک نوع تملک دارایی به وجود می‌آورد، در بودجه سال ۸۱ با همین عنوان تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بودجه آمده است.

در زمینه تملک دارایی‌های مالی نیز دیده می‌شود که چه دارایی‌های مالی را دولت به تملک خود درمی‌آورد. برای مثال اگر از سوی دولت اوراق بهادار به فروش برسد، پول حاصل از آن در این حساب خواهد آمد.

به طور کلی اگر بخواهیم بخش «منابع» و «مصارف» را با یکدیگر ببینیم، متوجه می‌شویم درآمدهای دولت در بودجه پیشنهادی سال ۱۳۸۱ به میزان ۷۹ تریلیون و ۳۴۴ میلیارد و ۷۹۰ میلیون و ۵۶۰ هزار ریال است و در مقابل هزینه‌های جاری ۱۵۰ تریلیون و ۲۵۶ میلیارد و ۷۱۵ میلیون و ۶۵۰ هزار ریال می‌باشد.

کسر این دو رقم از یکدیگر مابه‌التفاوت درآمدهای جاری و هزینه‌های جاری دولت می‌باشد که رقم قابل توجهی حدود ۷۰ هزار میلیارد ریال است.

ضروری در این صورت‌های مالی را پیگیری کنیم.

آیا هدفمندسازی پارانه‌ها در

بودجه ۱۳۸۱ عملی خواهد شد؟

۱۱ در بودجه سال ۱۳۸۱ بحث یکسان‌سازی نرخ ارز از جمله عوامل جدید است.

به موجب تبصره ۲۹ بودجه سال ۱۳۸۰ بانک مرکزی موظف است که از سال ۱۳۸۱ در زمینه یکسان‌سازی نرخ ارز ۵ مورد را رعایت کند. این موارد عبارتند از:

- ۱- یکسان‌سازی نرخ ارز نباید باعث افزایش بدهی‌های دولت به بانک مرکزی شود. این امر باید از سال ۱۳۸۱ به بعد رعایت شود.
 - ۲- نرخ کالاهای اساسی و خدماتی که ارز آنها با نرخ دولتی تأمین شده است، افزایش نیابد.
 - ۳- تعادل بودجه دولت از لحاظ هزینه و درآمد حفظ شود.
 - ۴- نظام تسرفه‌های بازرگانی دچار نوسانات شدید نشود.
 - ۵- سیاست‌هایی اتخاذ نماید که موجبات تقویت تولید ملی و صادرات غیرنفتی را فراهم آورد.
- در تکلیفی که به عمل آمده است موارد ۲ و ۴ و ۵ به طور مستقیم در اجرای سیاست یکسان‌سازی نرخ ارز که از سال ۱۳۸۱ اجرا می‌شود، به نوعی با بازرگانی مرتبط است.
- در این زمینه که نرخ کالاهای اساسی و خدماتی که ارز آنها با نرخ

دولتی تأمین می‌شود، نباید افزایش یابد نیز به نوعی با پارانه کالاهای اساسی ارتباط دارد و معتقد است باید سیاست

پارانه در مورد کالاهای اساسی در سال ۱۳۸۱ نیز ادامه یابد. گفتنی است دلار مصرفی برای خرید کالاهای اساسی تا سال ۱۳۸۰، ۱۷۵۰ ریال محاسبه شده است، اما پیشنهاد نرخ دلار برای سال ۸۱ برابر ۷۷۰۰ ریال است. مابه‌التفاوت این دو نرخ که حدود ۶۰۰۰ ریال است را دولت باید تأمین کند.

این مابه‌التفاوت در قالب عملیات حسابداری در بودجه معمول خواهد شد، به این نحو که دلارهایی که به

وزارت بازرگانی به عنوان متولی تأمین بسیاری از کالاهای پارانه‌ای است، پرداخت خواهد شد، در عملیات حسابداری از قرار هر دلار ۷۷۰۰ ریال محاسبه خواهد شد، اما در حقیقت وزارت بازرگانی سهمیه ارز خود را تحویل می‌گیرد. پس به لحاظ ماهیتی وزارت بازرگانی در بودجه خود رقم بیشتری را مشاهده خواهد کرد، اما در عمل آنچه که به این وزارتخانه تحویل می‌گیرد، تخصیص دلاری مربوط به خودش است.

در بودجه سال ۱۳۸۱ مابه‌التفاوت دلار ۱۷۵۰ ریالی با ۷۷۰۰ ریالی به طور شفاف ملاحظه می‌شود.

این مابه‌التفاوت برای حدود ۵/۵ میلیارد دلار است. که رقم ریالی آن حدود ۳۳۰۰۰ میلیارد ریال می‌باشد. این مبلغ بابت پارانه کالاهای اساسی در سال آینده به جامعه پرداخت می‌شود که این عمل یک نوع شفاف‌سازی است. در زمینه هدفمند شدن پارانه‌ها بحث‌هایی

که در دولت انجام شده نشان می‌دهد حرکت به سوی هدفمند شدن هنوز زود است.

البته قرار است که دولت با یک بررسی همه‌جانبه پرداخت‌های پارانه‌ای را هدفمند کند.

به نظر من هدفمند شدن پارانه‌ها تا پایان برنامه سوم توسعه عملی نخواهد شد، اما تا آن زمان روش‌های جدیدی پیدا خواهد شد تا اجرای آن از آغاز برنامه چهارم توسعه انجام شود.

آیا رشد هزینه‌های جاری و عمرانی در بودجه سال ۱۳۸۱ آثار توری به بار نخواهد آورد؟

۱۱ به لحاظ اقلامی که در بودجه سال ۱۳۸۱ آمده است. هزینه‌های جاری ۵۰ درصد و هزینه‌های عمرانی ۴۸ درصد نسبت به سال ۱۳۸۰ رشد خواهد داشت، اما رقم‌های واقعی در حد ۱۳ و ۱۳/۵ درصد است.

مسئولان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام می‌کنند چون این افزایش فقط جنبه عملیات حسابداری دارد و اقلام واقعی در حد پایینی است، لذا در سال آینده نرخ تورم در حدود سال ۱۳۸۰ است. در مقابل چون در بودجه ۱۳۸۱ اعتباراتی برای طرح‌های اشتغال‌زا در نظر گرفته شده است، گفته می‌شود می‌توان میزان بی‌کاری در سال ۱۳۸۱ را نسبت به نرخ کتونی کاهش داد.

به هر تقدیر باید در سال آینده انتظارات توری در جامعه داشته باشیم. میزان تورم در سال آینده نسبت مستقیم با آگاهی مردم از سوی مسئولان کشور دارد.

موضوع بر اساس ماده ۶۰ قانون برنامه سوم بوده است که یک بار نیز قبلاً در مجلس مورد تجدیدنظر واقع شده بود.

اگر در سال آینده مبلغ ۱۴/۵ میلیارد دلار ناشی از درآمد نفت کسب شود و با مازادی بر آن داشتیم، مازاد حاصل شده به صندوق ذخیره ارزی واريز می‌شود و ۱۴/۵ میلیارد دلار را دولت در سال ۸۱ هزینه خواهد کرد، اما اگر درآمد حاصل از فروش نفت کمتر از ۱۴/۵ میلیارد دلار بود، کمبود آن تا مبلغ ۱۴/۵ میلیارد دلار از صندوق ذخیره ارزی برداشت خواهد شد. لذا صندوق ذخیره ارزی امتیازی است که در اختیار دولت قرار دارد و انشاءالله در اثر تغییرات قیمت نفت، نوسانات شدیدی را در درآمدهای بودجه سال آینده مشاهده نخواهیم کرد.

■ **صندوق ذخیره ارزی با چه فلسفه‌ای در برنامه سوم توسعه تشکیل شده؟**

ا | صندوق ذخیره ارزی با فلسفه‌هایی از مشکلات ناشی از نوسانات قیمت نفت به وجود آمد. نوسانات ناشی از قیمت نفت در سال‌های گذشته کشور را آزار می‌داد، اما مکانیزم تشکیل این صندوق کشور را از مشکلات ناشی از نوسانات قیمت نفت رها می‌کند.

■ **صندوق ذخیره ارزی چه نقشی در صادرات کالاهای غیرنفتی دارد؟**

ا | اقرار بر این است که از منابع موجود در صندوق ذخیره ارزی به نوعی استفاده شود که اقتصاد کشور نیز بهره‌مند گردد. این صندوق با دریافت تضمین‌هایی می‌تواند وام‌هایی را در

است. در زمینه تورم نیز افزایشی به میزان ۱۲ تا ۱۴ درصد پیش‌بینی شده است. این ارقام در مجموع می‌تواند آثار مثبتی را روی اقتصاد کشور داشته باشد، زیرا تمامی اقشار جامعه به نوعی از پیشرفت‌های اقتصادی بهره‌مند می‌شوند لذا این امیدواری وجود دارد که چه در قالب ایجاد اشتغال برای افراد و چه در قالب پرداخت یارانه‌ها، وضع زندگی مردم مطلوب‌تر شود و یا بدتر از آنچه که هم‌اکنون وجود دارد، نشود.

■ **آیا یکسان‌سازی نرخ ارز به ویژه در زمینه یارانه کالاهای اساسی، آثار تورمی نخواهد داشت؟**

ا | در پیشنهاد دولت به مجلس شورای اسلامی آمده است، یکسان‌سازی نرخ ارز هیچگونه تغییری را در قیمت کالاهای اساسی نخواهد داشت. با این تغییر یکسان‌سازی نرخ ارز آثار تورمی در پی نخواهد داشت و مردم باید این انتظار را داشته باشند که همان پولی را که برای تهیه کالاهای اساسی در سال ۱۳۸۰ پرداخت کرده‌اند، در سال ۱۳۸۱ نیز بپردازند.

■ **با توجه به تغییرات بازار نفت، آیا درآمدهای بودجه سال ۱۳۸۱ محقق خواهد شد؟**

ا | پیش‌بینی شده است در سال ۸۱ هر بشکه نفت به طور متوسط به بهای ۱۷/۵ دلار به فروش برسد و از این محل ۱۴/۵ میلیارد دلار درآمد حاصل شود.

دولت لایحه‌ای را به مجلس فرستاد که سقف استفاده از درآمدهای نفت در سال ۱۳۸۱ را از ۱۲/۵ میلیارد دلار به ۱۴/۵ میلیارد دلار افزایش دهند. این

مسئولان کشور باید نسبت به مردم اطلاع‌رسانی صحیحی را اعمال دارند و مردم نیز به این باور برسند که در قالب عملیات بودجه سال آینده، رشد پول بیشتر از امسال نیست. مردم باید به این باور برسند که میزان تورم در حد امسال خواهد بود و اگر طرح‌های اشتغال‌زا نیز به مرحله اجرا درآید، لذا می‌توان انتظارات تورمی را کاهش داد.

اگر اطلاع‌رسانی مسئولان دولت دقیق نباشد و طرح‌هایی را که دولت اعلام کرده است، عملی نشود، ممکن است انتظارات تورمی بوجود آید و این امر همان بخش نامطلوب اثرگذاری بودجه بر اقتصاد کشور خواهد بود.

■ **نقش یارانه‌ها در زندگی اقشار آسیب‌پذیر در سال آینده چیست؟**

ا | در زمینه کالاهای اساسی که مردم از آن استفاده می‌کنند، تغییرات ملموسی مشاهده نخواهد شد، ولی در قالب استفاده از اعتبارات دولتی، ممکن است بخشی از فعالیت‌های اقتصادی در کشور مطلوب‌تر شود و این امر روی زندگی افراد تأثیر خواهد داشت.

گفتنی است بر اساس پیش‌بینی‌های انجام شده در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال ۱۳۶۹ تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت ۵/۵ تا ۶ درصد ارزش افزوده گروه کشاورزی ۳ درصد، گروه صنایع و معادن ۷/۵ درصد، گروه نفت ۱/۲ درصد، ساختمان و مسکن ۱۰/۳ درصد و بالاخره ارزش افزوده گروه خدمات ۵/۶ درصد افزایش یابد. از سوی دیگر برای تشکیل سرمایه ثابت رشد ۷/۴ درصد و مصرف بخش خصوصی ۳/۵ درصد پیش‌بینی شده

اختیار مؤسسات تولیدی کشور قرار دهد.

در سال ۱۳۷۹ برای این صندوق، آیین‌نامه‌ای تنظیم شد. در این آیین‌نامه آمده است، درخواست‌های وام‌های ارزی توسط کمیسیونی دریافت می‌شود و اگر درخواستی دارای توجه اقتصادی باشد، تا میزان مصوب وام پرداخت می‌شود.

اگر چنین مکانیزمی به طور مطلوب کار کند، معمولاً مؤسسه‌ای که دارای تولید با کیفیت بوده و ارزآوری دارند، می‌توانند از امکانات و منابع این صندوق استفاده کنند، لذا به تعبیر دیگری منابع این صندوق مفری برای تقویت تولیدات صادرات‌گرا است. این صندوق می‌تواند باعث شود صادرات غیرنفتی کشور تقویت شود.

■ **افزایش فعالیت بخش خصوصی در زمینه صادرات در بودجه سال آینده تا چه میزان متصور است؟**

تلاش و هدف‌گذاری برنامه سوم توسعه بر حرکت فعالیت‌های اقتصادی به سوی بخش خصوصی است. این امر در بخش صادرات نیز صادق است. در برنامه سوم توسعه آمده است هر گونه تسهیلات و معافیت‌هایی که در امر بازرگانی برای بخش دولتی قایل شده، برای بخش خصوصی نیز باید در نظر گرفته شود، لذا هدف اصلی در برنامه سوم، ایجاد شرایط یکسان فعالیت برای بخش‌های دولتی و خصوصی است.

دولت بنا بر برنامه سوم توسعه، بودجه‌های سالانه را طوری تنظیم می‌کند که بخش خصوصی در تمامی

فعالیت‌ها به ویژه در فعالیت‌های صادراتی کوشا تر شود.

یکی از اقداماتی که به تازگی مورد بحث دولت قرار داشت، ادغام بانک توسعه صادرات و صندوق ضمانت صادرات بود. این امر اجازه می‌دهد نیروهای کارشناسی دو ارگان و نیز منابع پولی آنان تقویت چشمگیری شود و اگر این موضوع اجرا شود، اقدام مفیدی برای صادرکنندگان خواهد بود و نگرانی‌های آنان در ارتباط با بازارهای بین‌المللی به طور عمده کاهش خواهد یافت.

می‌توان گفت بودجه سال ۱۳۸۱ در حد چشمگیری مبتنی بر مواد برنامه سوم توسعه است و از این بابت باید به دولت تبریک گفت، زیرا قانون برنامه‌هایی که دولت به تصویب رسانده است، توسط دولت نیز اجرا می‌شود.

■ **آیا تسهیلات در نظر گرفته شده در بودجه سال ۸۱ دستیابی به رقم پیش‌بینی شده در صادرات غیرنفتی را محقق خواهد کرد؟**

این امیدواری وجود دارد که رقم پیش‌بینی شده برای صادرات کالاهای غیرنفتی در برنامه سوم توسعه محقق شود. اشتغال امر مهمی در کشور است و این امر با بخش تولید ارتباط مستقیم دارد. بخش تولید نیز ارتباط چشمگیری با بازارهای جهانی دارد، پس امیدواریم تلاش‌های دولت بتواند ما را به اهداف برنامه سوم برساند.

■ **به نظر شما دولت در بودجه سال آینده از صادرکنندگان و صدور کالاهای غیرنفتی چه حمایت‌هایی را باید انجام دهد؟**

بخش بازرگانی در ایران یک بخش بسیار حساسی است. برخلاف بخش‌های داخلی که دولت می‌تواند روی آن نظارت و کنترل داشته باشد و در قالب سیاست‌های مختلف از آن حمایت کند، اما بخش بازرگانی خارجی را نمی‌توان این گونه کنترل کرد و مورد حمایت قرار داد. زیرا فروشندگان ایرانی در پهنه جهان باید با رقبا به رقابت بپردازد.

تجربه کشورهای صنعتی و کشورهای جنوب شرقی آسیا نشان داده است، این کشورها در قالب حمایت‌هایی که از صادرات و صادرکنندگان انجام داده‌اند، به توسعه این بخش کمک‌های زیادی کرده‌اند.

در ایران نیز چنین نگاهی باید دنبال شود و با مشکلات و موضوعات، عجلانه برخورد نشود. مسؤولان وزارت بازرگانی با تلاش‌هایی که انجام می‌دهند، باید دولت و بخش خصوصی را متقاعد سازند که ورود به بازارهای جهانی، امری مشکل، اما دست‌یافتنی است.

باید تمامی نیروها در این مسیر که بخش بازرگانی خارجی و صادرات توسعه یابد، به کار گرفته شود تا اقتصاد کشور به تدریج از وابستگی به درآمد نفت رهایی یابد.